

KMETSKE LISTE

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Čas nam ukazuje slogo

Kadar kakemu narodu preti neposredna ali posredna nevarnost, pozabi na vse male notranje razlike, spotike in spore ter strne vse svoje sile in vso svojo moč v obrambo za svoj obstoj. Kakor je namreč vsakemu zdravemu organizmu prirojen naraven življenjski nagon, tako ima tudi vsak narod svoj življenjski nagon, svojo temeljno zahtevo, izraženo v pravici do obstoja, razvoja in svobodnega kulturnega in političnega razmaha na tleh svoje narodne posesti. Brez te temeljne zahteve, ki ji mora vsak narod priboriti priznanje in spoštovanje človeškega občestva, je obstoj naroda nemogoč. Narod namreč, ki ne vztraja dosledno na tej zahtevi in ji ne zna priboriti priznanja in spoštovanja mejašev, bližnjih in daljnih sosedov, je samo senca, kaplja na veji, ki jo pórka lahko vsaka pripeka ali jo odnese že rahla sapica, kaj šele burja ali vihar!

Samo pomislimo, kako enotno in složno nastopi francoski narod, kadar mu gre za obstoj. Francozom prav gotovo ne manjka strank in struj, ki bijejo često med seboj oster boj, toda kdor hoče kršiti ali rušiti enotnost francoskega naroda, se mu vendar takoj ves francoski narod kot nedeljiva celota postavi v bran.

Med mladimi narodi nam nudijo enak vzgled Čehoslovaki. Ali si morete misliti lepši in zgovornejši dokaz narodne enotnosti, recimo edinstva, kakor je skupen proglas vseh treh češko-slovaških telovadnih organizacij, ki smo ga tudi mi kot vzor narodne zrelosti objavili na 3. strani letošnje 18. številke »Kmetškega lista«? Te organizacije se po svoji idejni svetovnonazorski usmerjenosti brez dvoma med seboj močno razlikujejo in v nekaterem pogledu hodi vsaka svojo pot, v vprašanju narodovega obstoja, ki je istoveten z obstojem močne Češkoslovaške, pa so vse te tri organizacije eno. To je spoštovanja in zlasti posnemanja vredna zrelost, ob kateri se moramo ali bi se morali učiti tudi mi!

Kako pa mi?

Če ob teh primerih preotrimo naše domače ózračje, nas mora slika naše nezrelosti napolniti z resno skrbjo. Kje smo še s svojo malenkostjo, s svojimi kalnimi pogledi in z nezbiženimi pojmi o naših najvažnejših vprašanjih!

Ali se spominjate morda iz otroških let nedolžne igre »zlate farbice«? Tako nekako se zdi človeku, ki gleda smešno-žalostne razmere v Sloveniji. Medtem ko se Evropa stresa v silovitih krčih novega nastajanja. Novega oblikovanja, ki utegne izklesati politični obraz naše celine za dolga, morda celo za usodno dolga desetletja, se igramo mi čisto mirno »zlate farbice«.

Narodno vprašanje je pri nas že 20 let jabolko spora, da kmalu nihče ne bo več vedel, za kaj pri tej rabuki prav za prav gre. Imamo ljudi, ki nas smatrajo za pleme, drugi za narod, tretji nemara za peto kolo pri vozu, ne manjka

pa tudi takih, ki nas imajo za — molzno kravo. V tem nečednem močniku čolnarijo polipi, plavajo pilpogačice in se redi mnogotera golazen, ki bi v bistri studenčnici odkritosti in jasnih pojmov brez dvoma takoj poginila.

Vprašamo vas, slovenski kmetje, ali ste kdaj dvomili o tem, da smo Slovenci narod? In zato, ker niste dvomili, niste razpravljali o tem. To je bilo za vas dejstvo, kakor je še danes.

V nešteti političnih debatah je bila že nekajkrat iznešena ta trditev in tudi z vseh strani osvetljena in podprta. Zato ne bomo ponavljali posameznih podobnosti. Povemo naj samo to, da nam naša slovenska narodna zavest ni še nikoli branila in nam niti danes ne brani biti — in se čutiti s Hrvati in Srbi eno. Če hoče kdo to imenovati narod ali če mu je ljubši tuj izraz — nacija, je to za stvar samo čisto brez pomena. Kmetje vemo, da ta enota obstoja, da smo jo že med svetovno vojno sami priznali in to priznanje potrdili s krvjo naših slovenskih, hrvatskih in srbskih prostovoljcev (dobrovoljcev), in da nam ta zavest narodne enotnosti še nikoli ni branila slovenske narodne zavesti in zavednosti. Zato se nam zde vsi tisti, ki hočejo iz tega »vprašanja« kovati kakršenkoli kapital, narodni krvsesi, ki spadajo na sramotilni oder brez ozira na to, če se imenujejo Srbe, Hrvate ali Slovence. Za enotnost naroda namreč ni pogoj enotna slovnica, pravopis in govor, kar so v veliki meri zunanji in niti ne najbolj bistveni znaki narodnosti, ampak je temeljno važna enotna zavest, da smo vsi žive veje istega pradebla in zaradi tega kljub zunanjim razlikam notranja enota. To je jugoslovanstvo, kakršnega si mislijo vsi iskreni in pošteni ideologi našega edinstva, pa naj se politično prištevajo v katerikoli tabor. In tako je jugoslovanstvo, ki korenini v globoki zavesti notranje idejno-duhovne in krvno-rasne skupnosti, nam je ne le potreba, ampak naravnost ukaz zgodovine in položaja, v kakršnega je usoda razgrnila našo domovino. Taka enotnost, tako edinstvo ne more nikogar žaliti, ker nikomur ne krati nobenih resničnih pravic, pač pa nas vse vzajemno krepi.

Iz tako pojmovanega jugoslovanstva je

v narodno slogo

kaj lahka in ravna pot, pa se človek le čudi, da je tako dolgo nismo našli in je še danes ne moremo najti.

Sodimo, da ni krivo temu toliko vprašanje, ki smo spredaj govorili o njem, temveč neka hotena ali nehotena zaslepljenost, ki hočejo istovetiti narod s seboj. Take poskuse, naj pridejo od koder koli, slovenski in jugoslovanski kmet odločno odklanja. Zgodovina nam pravi, da se pri slovanskih narodih niso nikoli obnesli, kjer pa so jih hoteli uveljaviti, so neizbežno propadli in so za ves narod rodili obupne posledice. Na takem poskusu je nekdanj propadla Poljska in za

dolgo dobo izgubila svojo samostojnost. Kajti pravica in moč ugovora (>vetoc<), ki ga je imel nekdanj poljski šlahčič (plemič) in je z njim kot posameznik lahko poljubno onemogočal, da bi se izvajala volja večine, ni v bistvu nič drugega, kakor istovetenje posameznika z narodom.

Podoben primer imamo v Rusiji, ki se še danes vije v porodnih krčih za grehe in zmote preteklosti. Nihče ne more še reči, kdaj in po kolikih žrtvah bo našla svojo pravo podobo.

Če imamo v zgodovini tako svarilne vzgled, jih bomo pač izkoristili in ne bomo na lastni koži in z lastno krvjo delali poskusov, o katerih se lahko poučimo brez žrtev in bolečin prav na teh vzgledih. Zato bomo vedno in dosledno odklanjali vse tiste, ki ne marajo slišati narodove volje, vse, ki narodovo prostovoljno sodelovanje istovetijo s suženjskim delom na diktat. Morda so na svetu narodi, ki jim je diktat prikladna in nemara celo potrebna oblika za uspešno življenje. Mi jih v tem ne bomo ovirali, ker je to njih lastno vprašanje, nikakor pa jih ne bomo posnemali, ker se zavedamo, da to ne odgovarja naši narodni biti. Pač pa bomo z vso vestnostjo in resnobo proučili vzgled, ki ga nam nudi živa sedanost sorodnih slovanskih narodov. In tu so nam najbližji Čehoslovaki. Njih vzgled obuduje Evropa, mi pa bi se morali ob njem učiti.

Naša rana

Mislimo, da ni pri nas pametnega človeka, ki se ne bi te resnice zavedal. Če kljub temu ne pridemo niti korak naprej, mora za ta neuspeh biti nekje važen vzrok. Tega spoznati in odstraniti bi pomenilo, zaceliti rano, ki razjeda ves naš narodni organizem.

Delno je vsekakor iskati vzroka naši boleznini v narodno politični nezrelosti, pa ne morda v nezrelosti naroda, ampak v nezrelosti (ali morda tudi nesposobnosti) tistih, ki naj bi ga vodili. Voditeljev imamo kakor gob po dežju. Beseda je prišla zadnji čas pri nas v modo in razni vodje rastejo kakor pred nedavnim v gospodarstvu tekstilna podjetja. Če pa pregledamo tem ljudem jetra in obisti, vidimo, da se večinoma niso povzpeli čez ograjo svojega ozkega strankarskega ali celo osebnega sveta. Za lepimi besedami gomazi polno golazni osebnega častihleplja, želje po oblasti, koritarstvu in strankarskem izmozgavanju širokih narodni množic. Dokler bo tako in dokler bodo naše vrste razjedali taki zakuženci, je zaman vzdihovanje po narodni slogi, ki nam je tako bridko potrebna.

Ali je treba povedati še kaj? Menda je vsaka nadaljnja beseda odveč. Kmetški ljudje smo si na jasnem. Vsi tisti pa, ki jim naše besede veljajo in ki bi jim bile potrebne, bodo ostali gluhi zanje. Kajti to so grobovi, ki hočejo neveselo preteklost obuditi v živo sedanost. To

so žalostni vitezi, ki hočejo po vsej sili zavirati in zavreti naraven narodni razvoj, ki hočeje v svoji slepi zagrizenosti zadržati tok zgodovine. Slovenski kmet jim bo pokazal in dokazal, da je zrelejši in sposobnejši mimo njih. Pustil jih bo v gnoju, po katerem take radi brskajo in pojde kljub vsem težavam in zaprekam s srbskim, s hrvatskim tovarišem svojo pot. Slovenski kmet namreč ve, da je samo v tem pravcu dosegljiva narodna sloga, ki pomeni rešitev in moč.

Naj le pokajo gore, mi vemo, da se iz te močvare ne bo rodila niti miš! Vsem pa, ki so dobre volje, ki so ohranili troho razuma, ki imajo še količkaj smisla za zdravo in pravilno gledanje na naše razmere, kliče slovenska vas: Zdržite in iztrezite se, dokler je še čas! Samo dve poti sta: Po poti zdrave kmetijske demokracije v narodno sloga, ki pomeni zdravje, napredek in moč, ali pa po zverženih prepadih zablod v silo, ki mora prej ali slej propasti! Druga izhoda ni!

Resnično združeno delo

Udeleževanje v združnem delu je različno. Nekateri prispevajo z gospodarsko močjo in jakostjo, drugi ga podpirajo z besedo, predloženjem važnosti združnega gibanja, zlasti povdarjanjem skupnosti, ki je temeljni njegov kamen.

Kdor nima čuta za skupnost, temveč nasprotno vidi v sebi le nekaj, kar ji je nadrejeno; kdor ne pozna požrtvovalnosti v delu ali celo meni, da mora delo vseh služiti le kakšnim nezadržnim ali izvenzadržnim ciljem, se šam izključuje iz vrste združnih delavcev in potemtakem izgublja vsak razlog, ki bi ga opravičeval, zahtevati nekaj, kar se more pridobiti le z žrtvijo.

Brez ničesar ni ničesar. Malo otroče se z brezštevilnimi napori navadi najprej na to, da stoji, potem na prestopicanje in končno na hojo. Ne vidimo pravega kmeta, ki bi prekrižanih rok stal koncem njive in čakal, da mu vrže žetev brez setve.

Načelo medsebojne pomoči v skupnem delu, ki je osnova tudi novega združnega zakona, zahteva nujno od vsakogar najprej delo. Dolžnost je tedaj pred pravico in te brez izpolnjevanja dolžnosti sploh biti ne more.

Stanje vsake združne skupine, zajednice, je odvisno od ljudi, ki ji pripadajo. Najbolj pa je odvisno od ljudi, ki jo vodijo, upravljajo in predstavljajo pred zunanjim svetom. Izbira teh ljudi je tem težja, čim številnejša je skupina, čimveč imovine upravlja in čim širše je njeno področje. Vsaka točka predstavlja predmet zase in zahteva čim izčrpnije izpraševanje pa tehtanje okoliščin, ki končno odločijo, komu naj se kaj poveri. Zaupanje je na eni strani stvar vesti. Pri onih namreč, ki si zaupanja želijo ali si ga celo laste. Kdor si prisvaja zaupanje, a ne more z dejanji dokazati, da bi ga bil vreden, greši zoper vest. Če pa je kdo z neovrznimi dejanji že dokazal, da ga ni vreden, vprav ruši združno idejo.

Na drugi strani je zaupanje stvar presoje. Pri tistih namreč, ki ga dajejo. Za pravilno presojo je potrebna predvsem resnica. Izmišljene trditve se spodnesejo prav kmalu same. Zato noben boj, ki ima za temelj neresnične obdolitve, ne more doseči uspeha. Zlasti še, če zakriva cilje, ki nimajo stvarnega ozadja, temveč osebno.

Združni delavec ni, kdor kakor koli gazi temeljna načela: skupnost, medsebojno pomoč. Vsaka zloraba, ki prekorači rečeno svrbo, mora prej ali slej ubiti vero v smotrenost takega dela in roditi odpor.

Kdo naj vodi zadrugo? Kjer jamčijo vsi z vsem, ne morejo oni, ki dejansko nimajo z ničemer odgovarjati, zahtevati, da odločilno vplivajo na poslovanje.

Zakaj znano je, da oni, ki so s trudom kaj

Zavedajo pa naj se vsi, ki hočejo biti kjerkoli krmariji, da narod njima na ljubo ne bo nikoli pustil ugonobiti sebe. Zato se brezuspešni vsi črni naklepi, vse podle nakane, ki tolikokrat pretresajo našo javnost in vznemirjajo ozračje z viharji. Udarci, namenjeni interesom naroda, bodo padli po teh brezvestnih valptih; kajti korist skupnosti je važnejša kakor interesi posameznikov.

Kdor tega noče uvideti, kdor tega ne mara spoznati in kdor kljub spoznanju nikakor noče svojega dela uravnati po tem, ta se sam izključuje iz narodnega občestva in mu ne bodo pomagale nobene lepe besede, nobeno hinavsko zavijanje. Narod, kmetško ljudstvo bo sodilo po svoji pošteni vesti. In kar bo obsodilo, temu ne bo rešitve. Kajti ljudski glas je božji glas, pa če grabežljivi volkovi še tako tulijo proti njemu.

S to zavestjo slovenska vas mirno zre v bodočnost. Res sicer meljejo božji mlinci počasi, zato pa toliko bolj zanesljivo, mlinarji pa so bili in so še danes kmetje!

priporili, delajo bolj premišljeno in previdneje, kakor oni, ki si ničesar niso priporili ali pa so prišli do česar koli po sreči.

S tem pa ni rečeno, da bi neimoviti ne smeli v ničemer odločati. Saj so vmes tudi ljudje, ki se pošteno trudijo, a po nesreči ničesar ne dosežejo. Tudi oni morejo dati dober svet, morejo vedeti napake, morejo opozarjati na popravo

Pekre kličejo: Na pomoč!

V mariborski »Edinosti« z dne 14. maja razpravlja g. Andrej Žmave o vprašanju banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah. Članek se nam zdi tako tehten in važen, da ga zaradi njegove aktualnosti in prepričevalne nepristranosti v velikem delu ponatiskujemo:

»Da so Pekre res v razpustu, je videti že po tem, da letos niso več sprejemali učencev v devetmesečni tečaj in so poslali upravnika zavoda drugam. Zdaj je v Pekrah samo nekakšno pospravljanje za odhod po izročitvi pristave benediktinskemu samostanu »St. Paul« v Nemčiji. Pa mnogo ne bodo mogli pospraviti in rešiti. Kajti vrednost premičnin — samo te lahko pospravijo — je napram vrednosti nepremičnin tako malenkostna, da se zaradi tega slabo izplača držati v Pekrah še nekakšne ostanke bivše redne uprave.

Težko zveš kaj pravega o podrobnostih, ki vseh še ne poznamo. Namreč tisti, ki bi vedeli največ povedati o Pekrah, molčijo ko grob, ker si ne upajo povedati resnice ali jih veže dolžnost uradne molčečnosti. Zato se za enkrat zadovoljimo s tem, kar sami vidimo. Niti to ni baš malo. Kar se bo izkazalo za nepravdo, bomo pošteno popravili.

Ugotavljamo:

1. Da ima benediktinski samostan »St. Paul« v bivši mariborski oblasti nad 380 ha najboljše zemlje in bi teh 22 ha, kolikor je v Pekrah »meniškoga«, tako imenuje ljudstvo samostanski svet, prav lahko pogrešal. Po zakonu o agrarni reformi je bila država odredila razlastitev tega sveta za javne svrhe, kar pa baje ni bilo izvršeno tudi v zemljiški knjigi itd. Tudi so zamudili — po čigavi krivdi? — neke roke v škodo ukrepa državne uprave. Tako je pravno zastopstvo, ki ga je naročilo in ga plačuje samostan, storilo samo svojo dolžnost, ko je izpodbijalo razlastitev. Pri tem so se stvari obračale po večji ali manjši naklonjenosti vsakokratnih javnih činiteljev eni ali drugi stranki, ne pa vselej dovolj strogo po zakonu samem.

2. Da je bila meniška pristava ob prevzemu po državi popolnoma zamočvirjena in se je na javne stroške osušilo s polaganjem cevi v zemljo (z drenažo) kakih 11 ha travnikov, njiv in sadovnjakov, kar je stalo približno 100.000 dinarjev.

krivic. Ne daje imetje izključne pravice za vodstvo in ne jemlje te pravice pomanjkanje imetja. Kredit je tudi vrednost posameznika, ki ni izražena v denarju. Med enim in drugim se mora v mirnem sporazumu opredeliti pravo razmerje.

Povdariti pa je, da mora vodstvo zadruga vedno ostati v rokah članstva in ne sme priti nikoli do tega, da postane zadruga bitje, ki nima z njim nobene zveze. Kaj takega se v zadrugi tudi s pomočjo članstva ne sme zgoditi.

Če kdaj kje pride do raznih mišljenj, se morajo razrešiti v združnem duhu. Iskanje rešitve z neprimernimi sredstvi je zmeraj zgrešeno in škodi le stvari sami.

Pravo združno delo ne obstoji v ukazovanju. Zakaj resni delaveci imajo silno moralno oporo v dejstvu, da so delali, četudi morebiti kdaj napačno. Kdor nič ne dela, nima nobene moralne teže in postavlja svoje zahteve na pesek.

Načela, ki naj vodijo vsakega združnika, vodijo trezno, previdno gospodarjenje z zaupanim denarjem in drugimi dobrinami; postopanje z dolžniki, ki izključuje izrabljanje težav, a vendar ne tako, da bi trpeli oni, ki so poklonili zaupanje.

Pretiravanje, kakršno koli je že, krši osnovo združnega združevanja in zato nikjer ne sme biti zanj prostora.

Te stvari je toliko bolj uvaževati, ker se pojavljajo kot svetovalci v zadrugah ljudje, pripadajoči onim slojem, katerim je naše združništvo boleč trn v peti.

3. Da ni bilo na posestvu nobenega studenca s pitno vodo. Izkop dveh studencev je stal približno 12.000 dinarjev.

4. Da so stroški za popravila starih poslopj znašali najmanj 50.000 dinarjev.

5. Da je nova silnica za siljenje trt cepljenk stala 45.000 dinarjev.

6. Da je gradnja novega gospodarskega poslopja veljala precej nad 250.000 dinarjev. Prinašamo sliko, in sicer sliko prejšnjega meniškega gospodarskega poslopja iz leta 1920. in sliko današnjega gospodarskega poslopja.

7. Da se je vložilo za elektrifikacijo zavoda približno 20.000 dinarjev.

8. Da so se k zavodu in čez njegovo posestvo speljale in uredile dobre vozne poti in se za to izdalo najmanj 30.000 dinarjev.

Že iz teh postavk se jasno vidi, koliko denarja iz javne blagajne je vloženo v Pekre. Tukaj pa med drugim niso upoštevane velike vsote, ki so bile izdane za temeljito ureditev zemljišč, napravo in izboljšanje nasadov itd. Saj je bilo nekako 10 ha, to je 100.000 m² sveta globoko prekopano (prerigolano)! Tisti, ki ve, kakšno delo je to, si bo račun za to ogromno delo lahko sam napravil.

In vse to, z novimi nasadi, s sadovnjaki in vinogradi vred se naj zdaj izroči samostanu, celo brez vsake odškodnine! Morda kot nekakšna nagrada za prejšnje zanemarjanje pristave. V trenutku, ko so vprav dokončana zadnja in najdražja izboljšanja na nekdanj znikrnem posestvu. To bi bil smrtni greh na narodovem premoženju.

Taki zavodi se ne dajo prenašati ali premeščati iz kraja v kraj, ko knjiga iz predalčka v predalček, ali krava iz staje v stajo, ali ubogi nameščenelec iz sela v selo. Pomisliti je treba, koliko let traja, preden moreš vzgojiti za tak zavod ustrezna matična drevesa in matično trsje za razumno razmnožitev, odnosno za obnovev takih mnogoletnih nasadov, ki so potem lahko za dva, tri rodove donosni. In koristni kmečkim gospodarstvom daleč po deželi, ki dobivajo nauke in sadike od takega zavoda. Za vse to so Pekre zgledno urejene. Pravkar so tako rekoč v najlepši pomladi svojega delovanja in svoje rasti.

Pekre so že pred leti zaslovene daleč po svetu. Posečali so jih razen naših naprednih

kmetov tudi številni strokovnjaki iz bivše Avstrije, iz Češkoslovaške, Romunije itd., ki niso štedili s pohvalo in priznanji.

Predlagamo:

I. Benediktinski samostan naj prepusti Pekre prostovoljno javni upravi po splošnih določilih zakona o agrarni reformi.

II. Ako tega samostan ne stori, naj javna uprava nemudoma odredi obnovitev postopka za razlastitev meniškega posestva v Pekrah po ustreznih zakonitih predpisih.

III. Vsi tisti, ki so zakrivali, da se razlastitev ni pravilno in ne pravočasno do kraja izvršila, se naj strogo kaznujejo.

Doma in drugod

Sprememba v vladi

Minister brez listnice dr. Sefkije Behmen je podal ostavko, ki je bila sprejeta. Na njegovo mesto je bil imenovan za ministra brez portfelja dr. Džafer Kulenović, odvetnik v Brčkem. Doktor Kulenović je bil do 6. januarja 1929. poslanec takratne Jugoslovanske muslimanske stranke, a pri petomajskih volitvah je bil zopet izvoljen, pozneje pa je vstopil v JRZ.

Turško izseljevanje iz balkanskih držav

Turška vlada je napravila načrt o kolonizaciji Turkov iz balkanskih držav v Prednji Aziji. Silno redko naseljeni kraji turške države tvorijo že od vsega početka veliko skrb Kemal Ata Turku, predsedniku turške republike, kako bi jih obljubil s svojimi sonarodnjaki, ki prebivajo po raznih balkanskih državah.

Po porazu Grške vojske v Turčiji so Turki izgnali okrog enega milijona Grkov in jih zamenjali za Turke, ki so prebivali na ozemlju grške države.

Poleg tega živi na ozemlju ostalih balkanskih držav še okrog dva milijona Turkov. Turška vlada bi rada tudi te svoje sonarodnjake naselila v svoji državi.

Po statistiki živi okrog 490.000 Turkov v Rumuniji, v Bolgariji blizu 1 milijona, a ostali prebivajo v Jugoslaviji.

Za naselitev teh dveh milijonov Turkov je potrebno 4 milijone hektarjev obdelovalne zemlje in 50 milijonov turških lir. Turška vlada je izdelala 5 leten načrt za naselitev, po katerem se bo vrnilo v Turčijo po 400.000 Turkov letno. Z Bolgarijo se bodo razgovorili o tem v najkrajšem času pričeli, z Jugoslavijo se pa že vrše.

Odstop nar. poslanca

Ante Maštrović je prišel v narodno skupščino kot namestnik nar. poslanca dr. Grge Angjelinovića v Splitu, ko je bil ta izvoljen za senatorja. Oba sta pristaša in člana JNS.

Ker je prišel g. Ante Maštrović s svojim delovanjem v spor s sresko organizacijo JNS, je poslal te dni ostavko na poslanski mandat.

Govori se, da bo Ante Maštrović prestopil v JRZ.

Gibanje političnih strank

V nedeljo se je vršil v Ljubljani občni zbor sreske organizacije JNS za ljubljansko okolico. Zborovanje je vodil predsednik tov. Ivan Pipan. Zastopane so bile vse občinske organizacije. Po poročilih funkcionarjev odbora so govorili senatorja dr. A. Kramar in Ivan Pucelj ter nar. posl. Albin Koman. Poročila so bila izčrpna in poučna ter z velikim odobravanjem sprejeta.

Seja odbora JNS Loke—Izlake se je vršila v nedeljo v Lokah; po izčrpanem dnevnem redu je obširno poročal nar. posl. Milan Mravlje.

Konec boja

Na podlagi sklepa škofovske konference v Zagrebu je objavila »Hrvatska straža«, da bo prenehala z napadi na Katoliško akcijo in Kri-

Zadevne uradne spise, ki so v Ljubljani in Beogradu, je treba proučiti po nepristranskem in neodvisnem ljudskem razsodišču, ki ga naj sestavljajo nepolitični možje čistega poštenja iz kmetov, upravnih in kmetijskih strokovnjakov.

Pekre so samo ene, zato morajo biti za vedno naše!

To je resen klic nepristranskega strokovnjaka. Mislimo, da ni resnega človeka, ki bi mu mogel pametno ugovarjati. Še več! Po našem mnenju je tu najlepša prilika, da kdo v dejanju izpriča svoje slovenstvo. Če ga namreč v dejanju ne bo, kmetje tudi besednemu ne bomo verjeli.

žarje. Tudi borbe med »Hrvatsko stražo« in sarajevskim »Katoliškim tednikom«, ki ga izdaja nadškof g. dr. Šarić, bodo po sklepu škofovske konference prenehale.

Dvajset let

Spomenik slovenskim žrtvam za našo svobodo pri Sv. Križu

Kdo bi bil pred dvajsetimi leti mogel slutiti, v kakšnem boleznem položaju bo Evropa trepetala leta 1938.! Takrat so naši fantje, polni vere in zaupanja v slovansko bodočnost javno in uporno vrgli s sebe avstrijski jarem in so še sredi avstrijskih vezi začeli v Judenburgu ponosno in neustrašeno vzklikati — Jugoslaviji. Zgodilo se je — kakor že tolikokrat, da je preprosti človek prehitel nje, ki naj bi ga vodili, in sam z odločno kretnjo stopil v vrtinec dogodkov ter vsemu svetu izpovedal svojo nezlomljivo voljo, svojo zahtevo po svobodi.

Habsburška sila je še na svoji smrtni postelji imela toliko moči, da je pahnila v grob vrsto naših junakov, ki danes spe na ljubljanskem polju svoj večni sen, ideje pa ni mogla več ubiti. Jugoslavija, ki so ji vzklikale v pozdrav slovenske žrtve, umirajoče pod streli avstrijske soldateske, je vstala in živi še danes. Spominu teh mučnikov smo dolžni, to Jugoslavijo braniti, varovati in jo utrjevati. Ob 20letnici smrti naših narodnih mučnikov podvojimo svoje sile za dobrobit, za razmah in napredek Jugoslavije. Naj izgine vse, kar je slabega in guilega, da bo dovolj prostora za zdrave kali, ki rasto iz mučeniške krvi. S to željo in v tem prizadevanju velja naš klic: Slava junakom, ki so nam s krvjo pokazali pot v življenje!

Iškarjotovo delo

V nezdravem, skoraj bi rekli bolniškem vzdušju trenja, ki nas pretresa, smo se navadili

marsičesa in nekateri izbruh zaslepljenosti, zaigranosti in sovraštva sprejememo samo s pomišljalnim nasmehom. Vendar se nam zdi, da mora vsaka stvar imeti svoje meje. Kar pa počno hrvatski frankovci, to presega že tudi te meje. V zagrebški »Neodvisnosti«, frankovskem glasilu dr. Paveličevih učencev, čitamo tole prismodarijo, žalno najbolj ostudne, vprav peklenke zlobe:

»Hrvatski narod ima svojo idejo, ki nima nič skupnega s »slavjansko«. To je ideja, ki jo je znanstveno obdelal Ante Starčević. Zato ga tudi imenujemo očeta hrvatskega nacionalizma. Starčević in Kvaternik sta bila največja sovražnika »slavjanstva«. Ta »slavjanska« ideja je tudi s stališča zgodovine in sociologije popolnoma neutemeljena. Danes je obče priznana zgodovinska resnica, da mi Hrvati nismo po pokolenju Slovani. Edino to je še sporno, kaj smo, ko nismo Slovani? Tu si nasprotujejo razni pisci. Eni trdijo, da smo Goti (to je tudi najverjetnejše!), drugi, da smo Iranci itd. Nihče ni tako strašno sovražil »slavjanstva« kakor Ante Starčević. V resnici ga sovražil vsak pravi in neizneverjeni Hrvat. Zakaj — tega ne bomo preiskovali, samo ugotovljamo suho dejstvo. Kakor je z znanstvenega stališča neutemeljeno govoriti o »slavjanstvu«, tako je pravi nonsens s sociološkega stališča govoriti o »slovanski rasi«. Ni ne »germanske« ne »romanske rase«, a kako bi se moglo govoriti o »slovanski« kot »veliki stvari«, kakor govori dr. Maček! Kaj imamo na primer mi Hrvati skupnega z Rusi? Pod milim Bogom ničesar, še manj kakor z Mehikanci! Antipatije Hrvatov na primer proti Čehom so tako velike, da se dá to jedva izreči! in tako dalje. Kje je tu kaka skupna »rasa«?

Če si nam sovražni tujei na vse mogoče načine prizadevajo, da bi nam izpodkopali temelje, to končno razumemo. To je pač v njihovem interesu. Iškarjotje pa, ki na tak način sramote naše svetinje in ponižujejo lastno kri, niso vredni, da jih zemlja nosi.

Vlagatelji bivše avstrijske Poštne hranilnice!

Vsak vlagatelj mora brezpogojno svojo terjatev pisмено prijaviti Poštni hranilnici v Beogradu, drugače se mu ne izplača terjatev. V prijavi je treba navesti ime in priimek vlagatelja, števil. hran. knjižice ali čekovnega računa, terjatveno vsoto, spodaj datum in natančen naslov. Te prijave so kolka proste. Dediči morajo priložiti overovljeno potrdilo od sodišča.

Tako objavlja »Društvo vlagateljev bivše avstrijske Poštne hranilnice v Ljubljani«, ki hkratu izraža upanje, da se bodo menda prijavljene terjatve v kratkem začele izplačevati.

Potnikom v bivšo Avstrijo

V zvezi s potovanjem v bivšo Avstrijo je obvestila Nemška državna banka našo Narodno banko, da je promet z nemškimi register markami z dnem 1. maja 1938. razširjen tudi na področje bivše Avstrije. V zvezi s tem se od 1. maja 1938. dalje morejo prodajati potnikom, ki odhajajo v Avstrijo, potrebna plačilna sredstva v nemških markah, in sicer na isti način in pod istimi pogoji, kot je bilo to do sedaj določeno za Nemčijo. Potemtakem morejo prodajati dovoljene iznose samo v nemških markah in v mejah, določenih v odredbah, ki so veljale do sedaj za Nemčijo, samo oni domači pooblaščenji zavodi, ki imajo dovoljenje za turistične račune pri svojih korespondentih v Nemčiji, ali oni, ki si to dovoljenje za otvoritev turističnih računov v Avstrijo naknadno pribavijo. Ravno tako od 1. maja t. l. naprej uživajo ugodnosti, ki jih imajo dijaki v Nemčiji, na isti način in pod istimi pogoji tudi naši dijaki v Avstriji. Na ta način od 1. maja 1938. dalje morejo pooblaščenji zavodi sprejemati ta dijaška izplačila v določenih mejah v nemških markah tudi za naše dijake v Avstriji.

Kaj se godi po svetu

Svet Društva narodov

je ta teden »rešil« dve važni vprašanji, rešil seveda po svoje. Ob tej priliki je imela javnost priliko videti, kaj je prav za prav diplomacija in kako visoko stoji morala v politiki. In še nekaj. Male države so se lahko do kraja prepričale, da je vse govoričenje o enakosti pustolovska potegavščina, ki ni vredna niti besede. Evropa je z obravnavanjem abesinskega in španskega vprašanja v svetu Društva narodov z brez-

Bolgarski pevci na turneji po Sloveniji. Slika jih prikazuje na grobu slovenskih skladateljev

obzirno goloto pokazala, da je do kraja gnila. Čisto umljivo je torej, če se pojavlja vedno več glasov s poročili, da težišče svetovne zgodovine odhaja iz Evrope. Povsem, kar počno predstavniki kulturne Evrope, si naša celina sama koplje grob, če kmalu ne pride ozdravljenje.

Abesinsko vprašanje

je zdaj rešeno. Anglija je zastopala v svetu DN stališče, naj se članicam DN prizna pravico, da po lastnem preudarku priznajo sedanje stanje ali pa ga ne priznajo. Večina delegatov se je izrekla za to stališče, proti njemu je odločno nastopil le delegat Rusije in so se izrekli še nekateri zastopniki manjših držav.

Španija

je bila takisto na dnevnem redu posvetovanj pri svetu DN. Tudi tu ni prišlo do nobene odločitve. Zastopnik zakonite Španije Del Vayo je sicer odločno branil pravice svoje domovine, vendar ni prodr. Zato se bo španska tragedija neovirano nadaljevala, dokler se gospoda za zeleno mizo ne sporazume.

Češkoslovaška

je s svojim nemškim vprašanjem še vedno v ospredju zanimanja. Po listih se pojavlja toliko glasov, nasvetov in namigavanj, da je iz te goščave težko razbrati resnico. Upamo, da je češkoslovaški narod dovolj zrel in odporen za težko preskušnjo, ki jo preživlja. Hkratu smo prepričani, da od izida rešitve problemov na Češkoslovaškem v marsikaterem pogledu zavisi usoda Evrope v bližnji bodočnosti.

Anglija

se strahovito oborožuje, da bi z naglico nadknadila to, kar je v zadnjih letih zamudila. Kakšna napetost vlada v oboroževalni tekmi, je razvidno iz govora, ki ga je imel angleški opozicijski poslanec Seely v spodnji zbornici (narodni skupščini). Med drugim je dejal, da Nemčija lahko mesečno zgradi 400 do 500 letal in bo imela tako najkasneje v enem letu že 6000 do 7000 letal na razpolago, dočim se bo število angleških letal v istem času zvišalo kvečjemu na 2700. Govornik je končno predlagal ustanovitev

posebnega ministrstva, ki naj bi imelo posebno nalogo, da sproti odstranjuje vse pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v produkciji v zvezi z izvajanjem oborožitvenega programa.

Odgovarjal mu je lord Winterton, ki je sporočil, da bo imela Anglija doma leta 1940. okoli 2370 letal prve linije, pomorskih letal pa bo med tem okoli 490. Storjeno je že vse potrebno, da bi se število vodnih letal zvišalo vsaj na 500. V bližnjih letih bo potrebno izvežbati najmanj 40.000 oficirjev in vojakov.

Francija

je takoj po Hitlerjevem obisku v Rimu pričela z nadaljevanjem svojih pogajanj in je pričakovati, da bodo z ozirom na Anglijo v splošni položaj v najkrajšem času končana z uspehom. Ogrodje te nove prijateljske pogodbe bo najbrže podobno italijansko-angleškemu sporazumu. Glede teh pogajanj je Mussolini nedavno v Genevi izjavil med drugim tudi tole:

»Kar se tiče razgovorov s Francijo, ki so v teku, naj bom previden. Ne vem, ali bomo dospeli do kakega zaključka, to pa tudi zaradi tega, ker leži po sredi izredno aktualen problem, namreč španska vojna, v kateri si stojimo nasproti. Oni žele, da bi zmagala Barcelona, mi pa hočemo Francovo zmago.«

Haile Selasie, cesar brez cesarstva

Na Madžarskem

je prevzela posle nova vlada pod predsedstvom Imredyja. Po izjavi predsednika bo izvajala politiko miru, ki ima za cilj poglobitev obstoječih prijateljskih in dobrih odnosov in izboljšanje odnosov z vsemi onimi državami, s katerimi Madžarsko do sedaj ni vezalo posebno prijateljstvo.

Ministrski predsednik Imredy je predložil poslanski zbornici dva zakonska načrta za zaščito miru in reda v državi. Oba sta bila takoj izročena posebnemu odboru, da ju prouči in čim prej predloži svoje poročilo. Prvi predvideva ukrepe proti zlorabi društvene svobode, drugi pa je naperjen proti protidržavnemu rovarjenju in kršenju javnega reda in miru. S tem zakonom so zabranjene vse tajne organizacije. Zakon predvideva zelo stroge kazni. Pred posebno sodišče pridejo vsi, ki bi zagrešili veleizdajo ali žalili državnega poglavarja. Prav tako pride pred posebno sodišče vsakdo, pri katerem bi našli brez oblastvenega dovoljenja orožje ali eksploziva. Zakon predvideva tudi poostreno kontrolo nad vsemi organizacijami.

Blažena švica

Med vsemi evropskimi državami najsrečnejša je brez dvoma Švica, ki ji je priznana popolna nevtralnost. Svet DN je namreč glede Švice sprejel tole resolucijo:

1. Svet DN poudarja in podčrtava posebni značaj problema švicarske nevtralnosti na eni ter posebni značaj same švicarske nevtralnosti na drugi strani. 2. Svet DN odvezuje Švico od vseh obveznosti v pogledu sankcij, bodisi vojaških ali finančnih in gospodarskih. 3. Švica ponavlja zagotovila svoje zvestobe Društvu narodov in njegovim načelom ter prevzema obvezo glede svobodnega delovanja Društva narodov na švicarskih tleh.

Na Kitajskem

so Japonci začeli novo ofenzivo. Zavzeli so Amoj in se pripravljajo za izkrcanje čet na južni kitajski obali. Otok Nantung pred Svatomom so japonski pomorski strelci že zasedli ter je verjetno, da ga bodo kakor tudi Amoj uporabili za izkrcanje čet za napad proti Kantonu.

V bojih med Japonci in Kitajci so sedaj začeli Japonci uporabljati strupene pline. Z 18. aprila sta krenila dva bataljona strokovnjakov za strupene pline pod poveljstvom generala Motome iz Kobe in sta bila preko Tsingtaua opremljena na fronto pri Santungu. Isti krogi zatrjujejo, da pojdejo drugi odredi, ki so določeni za motorizirano kemično vojno, iz Japonske 19. maja pod poveljstvom generala Kukučija. Povdarja se, da so se Japonci že nekajkrat poslužili strupenih plinov, sicer brez uspeha, vendar pa bo imela nova akcija veliko večji obseg.

Premije na bukov les

Izvozne premije na bukov les. Kakor poroča »Jugoslovenski kurir« obstoja resen predlog, da se vpeljejo izvozne premije za bukov les, po zgledu izvoznih premij, kakor jih ima Romunija. Romunija je uvedla izvozne premije na bukov les, ki znašajo 5—15% od vrednosti. O tem predlogu je že razpravljal strokovni odbor za les. Istočasno je odbor sprejel tudi sklep, da bi bilo treba omejiti sekanje bukovega lesa zaradi trenutno neugodne konjunktore v inozemstvu, to je, zaradi nizkih cen.

Oton Habsburški, o katerem se zadnje čase govori, da se ženi z Marijo Terezijo Lichtensteinsko iz Vel. Losinov na Moravskem

Možati Turki

Kakor poroča mariborska »Del. politika«, se turško časopisje obširno bavi z razgovori, ki so se te dni vršili med dvema nepoklicanima radi Podunavja in Balkana. Ostro zavračajo časopisi zlasti vsako nameru, da bi se kdo vmešaval v balkanska vprašanja, češ, da bi to pomenilo isto, kakor če bi hoteli Anglija ali Francija napraviti Nemčijo ali Italijo za svoji koloniji.

Kmetška mladina

Temelj bodočnosti!

Kdor koli govori o delu za narod, zlasti pa tisti, ki to delo res opravlja, ga mora nasloniti in zakoreniniti v mladino. Življenje je večno presnavljanje, neprestana rast in stalno izpopolnjevanje. Zato resničen narodni delavec ne more delati samo za trenutek. Če ima tudi trenutno uspehe, je to prav za prav nameček. Prave, zrele sadove pokaže šele bodočnost, ko seme idej dozori v mladini in se razraste v zrele plodove.

Življenje enega človeškega rodu je prekratko, da bi moglo doseči izpolnitev velikih idej. Prav zato pa, ker se tega zavedamo, delamo s toliko večjo vnemo, s toliko bolj nesebično požrtvovalnostjo. Saj vemo, da bo naše delo rastlo, ko bodo naše moči že zdavnaj pojemale. V tem svojem delu bomo premagali smrt in nam bo počitek v zemlji res sladak; kajti vračali se bomo vanjo z zavestjo, da smo ji v podvojeni meri vrnilli vse, kar nam je dala.

Če to velja povsod, velja to zlasti za delo v kmetškem gibanju in za delo kmetške mladine. Ako je mladina drugod up bodočnosti, je v kmetškem gibanju naravnost njena kal, njena večno živa osnovna celica. Kajti kmetška mladina ni morda samo orodje za zunanji vrišč in reklamni hrup, ampak je nosilec idej, ki se večno pomlajajo in preobrazujejo. Lice človeške družbe. Kmetško gibanje je namreč tista sila, od katere pričakuje svet ureditev najtežjega vprašanja, ki ga do danes človeštvo še ni rešilo. To je vprašanje odnosa človeka do človeka v organizirani človeški družbi, to je ono, čemur pravimo človečanstvo.

Človeštvo je doslej uredilo svoj odnos do Boga in vseirja, uredilo je odnos do materije (snovi in njenih dobrin), ni pa še znalo urediti na pravičen in za vse sprejemljiv način odnosa človeka do človeka. Tu leži široka, zanemarjena ledina, ki je s svojim trnjem in plevelom kriva vsega gorja v človeški družbi. Semkaj spada medsebojno izkoriščanje, izžemanje in zatiranje, vse tisto torej, čemur pravimo v najslabšem pomenu besede kapitalizem. Vsi ti pojavi, ki jih je nešteto, so samo izraz neurejenih, oziroma napačno ali pomanjkljivo urejenih odnosov človeka do človeka.

Tega se zaveda kmetški človek že stoletja! Ta zavest se je pred več kot tremi stoletji izoblikovala na naši zemlji v duši Matije Gubca, ki jo je javno in odločno izpovedal ter z vsem ognjem svoje močne osebnosti zahteval njeno uresničenje in priznanje. On je padel kot žrtev, seme njegovih idej pa je ostalo živo v sto in sto tisoč srcih ter se obnavlja in izpopolnjuje iz roda v rod.

Po tem obnavljanju smo mi mladi varuhi in lastniki svete dediščine preteklosti, zato pa je tudi naša dolžnost, da ta zaklad razširimo in obogatimo za bodočnost.

Ali hočete, tovariši, še kakega potrdila za pravilnost in svetost, za nedotakljivo veličino svojega dela? Blagoslovila ga je mučeniška kri Matije Gubca, kri St. Radiča, blagoslovila ga dan za dnem znoj in trpljenje nešteti poštenih in žuljavih kmetških rok, blagoslovil pa ga je s svojo krvjo tudi kraljevski mučenik, blagopokojni kralj Aleksander I. Zedinitelj. In prav on je izrekel besede, na podlagi katerih je mogoče napisati obširen kmetški program, da, ves načrt novega, boljšega in zdravega reda, za katerega se borimo mi. Te besede so nam vedno pred očmi, ker s svojo zgodovinsko preprostostjo povedo vse, kar hočemo in za kar se

borimo: »Zemlja je božja in kmetova! Vas je vas in brez nje ni ničesar!«

Slovenska kmetška mladina, dragi tovariši in tovarišice, glejte našo izpoved in naš program! Ni nam treba krivogledih pismoukov in hinavskih jerobov, tu je preroški glas našega mučeniškega kralja, ki nam je zvest vodnik in učenik. To, kar je izpovedal on, izpovedujemo tudi mi in ne bomo odjenjali, dokler ta izpoved ne postane vodilo in pravilo življenja na zemlji, ki jo je naš narod tisočletja s tako težkimi in dragocnimi žrtvami branil in varoval za nas.

Ob takem vzorniku in učitelju nas ni treba biti niti strah niti sram. Vemo, da je bila kri, ki je orosila marsejske ulice, prelita tudi zato,

da bi se ne bil mogel uresničiti kraljev kmetški program. Vsa najbolj nizka in najbolj črna reakcija se je tedaj združila in zaklela v boju proti nam, toda ves napor je bil zaman; On, ki je padel, je padel zato, da s svojo mučeniško krvjo oplodi naša srca, da nas okrepi in utrdi za boje, ki nas še čakajo.

Tovariši, kri mučenikov je naše posvečenje in poročstvo, zato je naša sveta dolžnost, da se je izkažemo vredne.

In to hočemo storiti, četudi se proti nam zakolne ves svet! Mi smo tu in se zavedamo svojih nalog in svojega poslanstva, ki ga ne zadrži nobena sila več. Kvišku torej glave, kvišku srca in ponosno naprej!

Mlatič Kandidati

Moja dobra prijateljica »Slovenska beseda« piše pod naslovom »Jamstvo s svojo častjo« tole zanimivost:

»Slovensko politično javnost v zadnjem času, ko se v režimskem tisku toliko piše in na nedeljskih izletih JRZ toliko govori o skorajšnjih skupščinskih volitvah, močno skrbi, kako bo z bodočimi poslanskimi kandidati: ali jih bo dovolj oziroma sploh kaj, ter kakšni bodo? Bajе tisti, ki so danes v opoziciji, nikakor ne bodo več prišli v poštev. Iz tega sledi, da imajo od današnjih poslancev, ki so stopili v JRZ in izdali program g. Jevtića, na katerem so priplavali v narodno skupščino, izmed Slovencev edine šanse za ponovno izvolitev le gospodje poslanci dr. Koce, dr. Semrov, Kersnik, dr. Veble, Brenčič, doktor Klar, Pevec, Gajšek in Benko. Teh devet doslednih in značajnih slovenskih narodnih prvoboriteljev bo verjetno v svojih volilnih obljubah zelo širokopoteznih in bodo svoje obljube in besede prav zanesljivo tudi držali. Zakaj pa tudi ne? Saj so držali svojo poslansko besedo in prisego tudi leta 1935., ko so kandidirali na Jevtićevi listi in ko so pred dvema pričama podpisali naslednjo slovesno pismo zaobljubo: »S tem izjavljam in jamčim s svojo častjo, da bom vedno in ob sleherni priliki zastopal politiko, ki jo vodi predsednik kr. vlade g. Boško Jevtić in da bom discipliniran član skupine, ki to politiko zastopa. Ta izjava ostane veljavna tudi, če bi g. Jevtića ne bilo v vladi in če bom ali ne bom izvoljen za narodnega poslanca.« — Na podlagi izkušenj z gornjo garancijo z osebno poslansko častjo izjavlja večina slovenske narodne javnosti, da bo naštetih devet gospodov sedanjih poslancev prav gotovo zopet izvolila za svoje predstavnike v narodni skupščini...«

Povsod je treba stpnosti

Beograjsko »Vreme« je poročalo pred nekaj dnevi o kazenski pravdi radi motenja vere, ki je tekla že več časa pred nekaterimi dalmatinskimi sodišči, tole:

»Mizarski mojster Božo Kolendić je bil ob-

tožen, ker je med cerkveno pridigo glasno ugovarjal proti izvajanjem pridigarja, ko se je po njegovem mnenju spustil na politično polje. Kolendić se je zagovarjal, da se je kot dober katoličan čutil užaljenega v svojem verskem prepričanju, ko je pridigar vmešal politiko v svojo pridigo. Apelacijsko sodišče je izdalo načelno odločbo, da se cerkvena pridiga ne more prištevati bogočastju, ki ga ima v mislih kazenski zakon in motenje pridige ni kaznivo kot motitev službe božje. Če se bo to sodno mnenje splošno uveljavilo, bo s tem preprečena marsikaka zloraba vere in bodo politični pridigarji morali bolj paziti na svoje besede.«

Neuspešno delo

Sokol kralj Jugoslavije je objavil in ponovno podčrtal oni del resolucije iz l. 1931., ki govori o stališču Sokola do vere in cerkve.

Za kristjane in ljudi dobre volje bi bila stvar z enkratno objavo urejena. Ni pa urejena ta stvar s »Slovincem«, ki je politično glasilo politične struje, ki si pa seveda lasti monopol in vrhovno arbitražo (razsojanje) v verskih in cerkvenih zadevah, čeprav ima do tega posla ravno toliko pravice kot jaz ali Frane iz Kilovč.

Ali ni škoda metati bob ob steno in »Slovincu« dopovedovati o sokolskem stališču do vere in cerkve. Kaj pa sploh to koga briga? Sokoli vedo kaj so in basta!

Velike ugodnosti za tovarne

Ministrski svet je tvornici aluminija Beograd-Logovac dovolil tele ugodnosti: Oprostitev carine, skupnega davka na poslovni promet, luksuznega davka na drž. ter samoupravnih dajatev za vse stroje itd., katere tvornica uvozi do dne 9. maja 1939, za uvoz kompletne instalacije za kemični in metalurški laboratorij, za material za novo žično železnico, v kolikor se ne izdeluje v naši državi in končno za izvoz teh predmetov na popravilo v inozemstvo. Tudi cement za zgradbo tovarniških naprav je prost drž. trošarine. Koncesionar lahko vse našete predmete uvaža brez kakršnihkoli omejitev, ki obstoje ali bi obstojale za uvoz teh predmetov iz dotične države.

Pomladna katastrofa na kmetih

Letošnje nenavadne vremenske razmere so povzročile po našem podeželju položaj, ki v gospodarskem pogledu pomeni pravo katastrofo.

Pomlad je prišla k nam silno pozno. Predhodni toploti je pozneje sledil mráz, vsesplošna pozeba, pogosto slana, ponekod celo sneg. Vse to je povzročilo, da ni bilo pravočasno za živino spomladanske pašé.

Navadno pri nas za veliko noč — tudi če je zgodnja — živino že povsod pasejo in s tem naši živinorejci tudi računajo. Letos pa je bila velika noč pozna, toda o paší še ni bilo niti govora. Vso živino je bilo treba prehranjevati s suho krmo v hlevih. Spričo tega je ljudem zmanjkalo krme za živino in so v mnogih krajih zašli kmetje v nepopisno stisko. Živina strada. Ne samo, da ni sena in otave, tudi slame ni več. Marsikje trgajo slamo s streh, da s to preperelo robo skušajo prerediti živino do pašé. Trdni kmetje s povzdignjenimi rokami prosijo srečnejše sosede za otep ržene slame, v tako obupnem položaju se nahajajo.

Katastrofalne posledice tega stanja so nedogledne. Razume se, da slama ni primerna prehrana za molzno živino. Zato se po mestih, zlasti v Ljubljani, že močno čuti primanjko vanje mleka. Dobava mleka z dežele se je namreč skrčila že na tretjino normalne količine.

Kako ostra je ta stiska, pričajo najbolj cene, ki jih je te dni dosegla slama. Saj velja danes kilogram slabe slame že din 1'20 in več, je torej slama skoraj dražja kakor je bila pred nedavnim n. pr. koruzna moka!

To je tembolj kričeče, ker vemo, da so v Banatu dovolj velike zaloge slame na razpolago, a si Slovenija ne more pomagati z njimi, ker so zanjo zaradi predragega železniškega prevoza — nedosegljive. Nujno potrebno bi zato bilo, da se dovoli prevoz slame iz Banata v Slovenijo za ta primer in v potrebni količini brezplačno ali pa vsaj po posebno nizki tarifi, ki bi jo še zmožel naš obubožani kmet. Potreba je nujna in ne trpi nobenega odlašanja.

Domači dogodki

× Za modernizacijo Rogaske Slatine in razširjenje tamkajšnjega zdravilišča je finančni minister dovolil banski upravi najetje 10 milijonov dinarjev posojila pri Državni hipotekarni banki. Predlog je predložen v končno odobritev ministrskemu svetu.

× V ljubljanske zapore so pripeljali orožniki iz zaporov v Kranjski gori 61-letnega drvarja Andreja Rekarja, ki je do smrti zabodel svojo svakinjo Terezijo Kosmačevo, kakor smo že poročali. Mož se bo moral zagovarjati zaradi zločina umora.

× Na Lešnici pri Novem mestu se je na podu obesil 26-letni Jože, sin posestnika in mlinarja Riflja. Kaj je gnalo fanta v smrt, ni znano.

× Na Klanecu pri Kranju se je pri posestniku Rebolju pred kratkim smrtno ponesrečil hlapec Lojze Fende, ko je izmetaval seno iz skednja. Prelomila se mu je deska pod nogami in je padel z glavo na betonski obok s tako silo, da mu je počila lobanja in je kmalu izdihnil.

× V Litiji so se otroci 2. razreda ljudske šole nekaj scukali. V prepiru je 9-letni Rudi U. vrgel konicasto preklo proti 8-letnemu Fricku Premku iz Grada. Konica prekle je dečka zadela v oko, ki mu je kmalu izteklo. Zaradi otroškega prepira bo ubogi fantič vse življenje enook. Starši, pazite na otroke in se zavedajte, da brez vaše pomoči nobena vzgoja ne pomaga nič!

× Zrtev pretepaštva na Javorskem Pihu v okolici Sv. Križa pri Litiji je postal 26-letni posestnikov sin Franc Pograjc iz Lubeža. V neki družbi so se fantje, med katerimi je bilo nekaj močno vinjenih, sporekli in stekli zaradi deklet. Tone Bajc iz Ceroveca se je lotil Pograjca in ga tako zmesaril, da je fant kljub zdravniški pomoči kmalu po prevozu v ljubljansko bolnišnico podlegel poškodbam. Razgrajače, ki so poleg tega zločina menda zažgali tudi neko bajto v Štorovju, da je pogorela do tal, iščejo orožniki. Zadnji čas bi že bil, da oblast z vso strogostjo nastopi proti takemu divjaštvu. Za tako zverinstvo je tudi najstrožja kazen še vedno premala.

× Pri Sv. Pavlu pri Preboldu so neznani vlomilci izropali trgovino Alojzija Cvenkla ter odnesli gotovine in blaga v skupnem znesku za nad 25.000 dinarjev.

× Jugoslavija je druga največja dobaviteljica hmelja ameriškim Zedinjenim državam. Lani smo tja izvozili 10.000 meterskih stotov hmelja, kar pomeni 55% več kakor leta 1936.

× Kmetom nedosegljiv je tako »skromen« zasluzek, kakor ga pozna tovarna vžigalica »Dravac«. Lani je imela skoro 3 milijone dobička in

izplačuje delničarjem 26% dividendo. Ko človek to sliši, šele razume in spozna, da se vžigalica res nikakor ne morejo poceniti. Kaj bi pa gospodje delničarji začeli, ko bi se morali kdaj zadovoljiti za svoje »težko« delo s takim zaslužkom, kakršnega smo deležni kmetje in delavci?

× V Marenbergu se je pokazalo, kako žalostne starostne nagrade deli naš tako socialno čuteči čas delovnim ljudem na starost. Na cesti se je zgrudil neki berač in umrl. Ko so ga preiskali, so po delavski knjižici, ki so jo našli pri njem, spoznali, da je to l. 1864. na Vuzenici rojeni tesar Valentin Pahernik. Pri sebi je imel tudi vse svoje premoženje, namreč hranilno knjižico marenberške občinske hranilnice z vlogo — 5 dinarjev. Res, zgovorno socialno zrcalo današnje dobe!

× Sprememba pri državnem tožilstvu v Ljubljani. V ponedeljek 9. t. m. je prevzel posle državnega tožilstva iz Maribora v Ljubljano premeščeni namestnik drž. tožilca g. Fran Sever namesto g. dr. Julija Fellaherja, ki je bil premeščen v Celje.

× V Frajhajmu pri Pragerskem je ondan tresčilo v gospodarsko poslopje posestnika Josipa Medveda. Poslopje je pogorelo do tal.

× V Muretincih se je pri podiranju drevja v gozdu smrtno ponesrečil 46letni delavec Anton Majerič. Bukev je padla z vso silo nanj in mu strla prsni koš, nakar je Majerič kmalu izdihnil.

× V Dubrovniku se je 10. t. m. pričela jugoslovansko-poljska železniška konferenca za določitev potniške in blagovne tarife.

× Oderušstvo. Kako hitro zvezete v nezdravih gospodarskih razmerah oderušstvo, je pokazal primer na Pragerskem. Tam je klepar v delavnici državnih železnic Ivan Penšek posojal ljudem, ki so zašli v gospodarsko stisko, po 40% do 300%. Zaradi tega je prišel Penšek pred sodišče in je bil v Mariboru obsojen za 3 mesece strogega zavora in 600 din denarne kazni, vendar samo pogojno za dobo dveh let.

× Ponovni občni zbor Glavne zadrúžne zveze je bil odpovedan, ker je medtem prišlo med ustanovitelji nove glavne zadrúžne zveze in staro Glavno zadrúžno zvezo do pogajanj glede skupne akcije. Ta pogajanja so že dovedla do sporazuma. Nesoglasja, ki so lani nastala v zadrúžnih vrstah glede konstituiranja vrhovne zadrúžne organizacije v smislu novega zadrúžnega zakona, so sedaj končno likvidirana.

× Na Jesenicah je z odlokom notranjega ministra z dne 5. maja t. l. bila ustanovljena postaja za kontrolo sodov.

× V Ljubljani je začel izhajati nov tednik z imenom »Probojč«, ki obeta biti nadstrankarsko glasilo jugoslovanskih nacionalistov in nuditi čitateljem nepristransko sliko našega gospodarskega, kulturnega, socialnega in nacionalnega položaja.

× Dalmatinske tovarne cementsa že precej časa ne obratujejo in delavstvo je še vedno brez zaslužka. V skladiščih je nad 100.000 ton za izvoz pripravljenega cementsa. Vse tvornice izvozijo zdaj 1.300 do 1.500 vagonov cementsa, dočim ga je prej izvozila vsaka tvornica 1.500 do 2.000 vagonov.

× V Splitu je v tamkajšnji livarni železa delavec Ante Rokovič iz Kastela ustrelil lastnika livarne g. Rapelda, doma iz Pulja, in poslovodjo Kajetana Hočevarja iz Celja. Hočevarja je krogla zadela v srce in je bil takoj mrtev. Rokovič je bil Rapeldu dolžan 2900 din. Ker ga je ta terjal, je hotel Rokovič na tak krvav način plačati svoj dolg.

× V Mitrovici se je v pivovarni pred kratkim pripetila smrtna nesreča. 32letni strojnik Anton Heinrich je pregledoval stroj, ki je bil v pogonu. Naenkrat ga je zgrabil jermen in ga potegnil med kolesje. Nesrečnež je zadobil tako težke poškodbe, da je takoj izdihnil.

× Lastnike ribarskih knjižic, izdanih od mestnega poglavarstva v Ljubljani, obvešča ljubljansko mestno poglavarstvo, da izgube vse ribarske knjižice, izdane brez takse od 31. I. do 30. IV. 1938 svojo veljavo. Nove knjižice, opremljene z rdečim žigom kr. banske uprave dravske banovine, izdaja mestno poglavarstvo proti plačilu državne takse 20 din ter banovinske takse 80 din, za člane ribarskega društva pa 50 din. Od mestnega poglavarstva v Ljubljani izdane knjižice mu je treba vrniti.

× Da je vožnja po železnici pri nas draga, ljudje pogosto tožijo. V resnici je pa promet na naših železnicah izredno živahen. Na področju ljubljanske železniške direkcije je najživahnejši osebni železniški promet v državi; bil bi pa še znatno živahnejši, če bi bila voznina nižja. Poceniti se lahko vsakdo vozi ob priliki pomladnega velesesja, ki bo od 4. do 13. junija v Ljubljani, ko bo v veljavi polovična voznina. Popust velja za prihod v Ljubljano 30. maja do 13. junija, za odhod od 4. do 18. junija.

× Velika kmetska veselica na Zgor. Otavah nad Begunjami pri Cerknici se bo vršila letos v nedeljo dne 22. maja popoldne. Turisti, ki so namenjeni ta dan skozi Borovnico in romantični Pekel, imajo priliko, da se veseliga rajanja na prijaznih Otavah udeležijo. Ker je čist dobiček veselice namenjen za graditev kmetom potrebne sadne sušilnice, se pričakuje od blizu in daleč velike udeležbe.

Jz tujine

■ Hitlerjevo darilo. Hitler je za poročni dar poklonil albanskemu kralju športni avtomobil znamke Mercedes-Benz. Albanski kralj Zogu se je 27. aprila t. l. civilno poročil z mlado madžarsko grofico Apponyi, ki je tako postala albanska kraljica.

■ Štirje otroci v starosti 2 do 8 let so pred kratkim v Berlinu zgoreli. Bili so zaprti v četrtem nadstropju neke palače, kjer je izbruhnil požar. Preden se je gasilec posrečilo, da so prodrli do stanovanja, so dobili otroci že tako hude opekline, da so kljub takojšnji zdravniški pomoči že med prevozom v bolnišnico podlegli. Njihova mati je odšla na trg. Ko je ob povratku zvedela, kaj se je zgodilo, si je hotela končati življenje. Zaradi živčnega zloma so morali tudi njo prepeljati v bolnišnico, tako da je mož, državni uradnik, našel opoldne namesto svoje družine le prazno pogorišče.

■ Odstavljeni admirali. Zaradi japonskih porazov je mikado odpoklical in odstavil vrhovnega poveljnika japonske mornarice, vrhovnega poveljnika mornariških čet in šefa mornariškega generalnega štaba na Kitajskem. Vsi pridejo pred vojno sodišče.

■ Angleške skrbi. Anglija je čisto skrivaj nakupila 15 milijonov ton hrane in 400 tisoč ton sladkorja, da bo imela dovolj prehranebe rezerve za primer vojne.

Din. **40.000,-**
denarnih **NAGRAD**

H kateri točki navodila o uporabi Radiona spada posamezna slika?

Navodilo za pranje z Radionom, ki je tiskano na hrbtni strani vsakega zavitka, ima 6 točk. Potrebno je, da točno doženete, katere točke Radion navodila predstavljajo te slike. Vzemite v roko zavitek Radiona in prečitajte pazljivo vsako točko navodila, pa ga primerjajte s temi slikami. Nato vnesite v prazne kroge na teh slikah številko tiste točke, ki po Vašem mnenju spada k posameznim slikam. Napišete v spodnjem desnem kotu tega oglasa čitljivo Vaše ime in natančen naslov. Izrežite cel oglas in ga pošljite kot tiskovino v odprti kuverti frankirano s 25 para brez vsakega drugega obvestila na: Jugoslavensko d. d. Schicht-Lever, oddelek reklama, Osijek.

POZOR: Poslednji rok za vpošiljatev je 31. maj.

1. nagrada	Din. 10.000.-
2. nagrada	„ 5.000.-
3. nagrada	„ 3.000.-
4. nagrada	„ 2.000.-
200 nagrad po	„ 100.-

Skupaj Din. 40.000.- za pravilno rešitev!

Ugođovitev pravilnosti rešitev, žrebanje in delitev dobitkov izvrši posebna, ocenjevalna komisija, katere člani so:

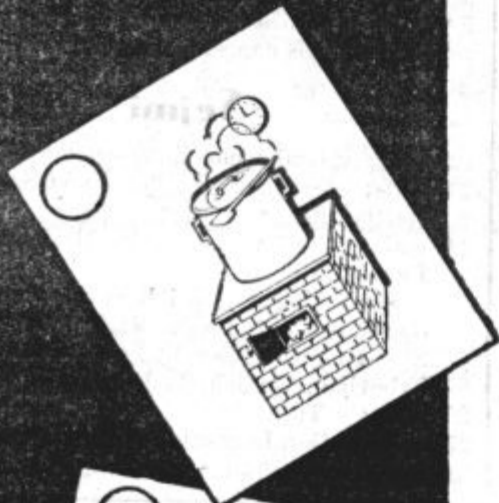
Dr. Mato Perić, kr. javni notar
Kamilo Krvarić, direktor „Hrvatskega Lista“
Inž. Ante Safner, direktor Jugosl. d. d. Schicht-Lever
Dragan Gregurović, šef reklame Jugosl. d. d. Schicht-Lever

Glavni dobitniki bodo objavljeni 19. junija.

Navodilo o uporabi obeta pri nagradnem tekmovanju dobitnik, točna izpolnitev istega pa prinaša uspeh pri pranju perila!

RADION

pere sam – pere prizanesljivo

Ime in priimek: _____
Kraj: _____
Ulica in številka: _____
Banovinat: _____

■ **Velika suša** vlada po nekaterih pokrajinah Danske, zlasti pa v severni Jutlandiji. Trava je že vsa rjava kakor po najhujši poletni vročini. Danski kmetje so močno v skrbeh, ker še nič ne kaže na skorajšen dež.

■ **V Tampiku v Mehiki** so pri vrtanju naleteli delavci na tako močan pretrolejski vrelec, da je pri tem 8 delavcev utonilo v petroleju, ki je v silnem curku bušil iz zemlje.

□ **Angleška vlada** bo letos pokupila vso bodočo pšenično žetev v državi. Pokupila bo najprej pšenico, kolikor jo Anglija potrebuje za 10 mesecev. V ta namen je že ustanovljen poseben fond, iz katerega bodo nakupovali žito, ki bo shranjeno za primer potrebe v skladiščih.

■ **Velik požar** je uničil tovarno papirja pri Mantui (Italija). Pogorela so štiri velika poslopja in vse zaloge, uničeni pa so tudi vsi stroji.

■ **Poplave v Kolumbiji** (južna Amerika) ogrožajo v zadnjem času razsežne kavne nasade. Bregove sta prestopili reki Magdalena na Cauca ter poplavlili okolico mest La Dorada in Honda.

■ **V dečka se je spremenila** v Turinu 4letna Jožefina Foglia. V nekaj dneh je v začudenje očeta in zdravnika iz deklince postal deček. Zdravniki so spremembo potrdili.

Važnejša radio predavanja

Nedelja 22. maja, 17.00: Koristne živaliče na vrtu — 19.30: Vseslovska ideja v hrvatskih političnih pokretilih.

Ponedeljek 23. maja, 18.00: Prva pomoč pri poškodbah vsled napadov iz zraka — 18.40: Narodno blago z Gorenjskega — 19.30: Vodovod v Suhu krajini.

Torek 24. maja, 18.40: Kako vpliva narava na obleko in prehrano.

Sreda 25. maja, 18.40: Umetnostni spomeniki na Dolenjskem.

Četrtek 26. maja, 17.00: Rdečica in kuga pri prašičih — 19.30: Predavanje Saveza Sokola kralj. Jugoslavije.

Petek 27. maja, 18.00: Dom brez sonca.

Sobota 28. maja, 20.00: O zunanji politiki.

Živinski sejmi

Na zadnji živinski sejem v Novem mestu je bilo prignanih 124 volov, 55 krav, 39 juncev, 16 telic, 1 bik in 604 prašiči. Prodanih je bilo 96 volov, 30 krav, 21 juncev in 8 telic ter nekaj praset. Cene: volji po 1550 do 2400, krave 600 do 1900, junci 850 do 2100, telice 700 do 1850,

pujski pa 130 do 200 din za glavo. Na tehtnico so plačevali vole po 3-50 do 5, krave 2-50 do 4, telice in junce pa po 3 do 5 din za 1 kg žive teže. Zaradi hudega pomanjkanja krme padajo cene živini. — Malo višje cene so bile v Brežicah, kjer so volji dosegli do 5-50, krave do 4-50, telice do 5-50, teleta pa do 7 din za 1 kg žive teže. — V Kranju so prvovrstni volji dosegli celo do din 6-25, telice do 6, krave do 5-50, teleta do 7-50, prašiči špeharji pa do 10-50 din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo vsega skupaj 60 glav razne goveje živine, vse domačim kupcem.

Sejmi

22. maja: v Grahovem, Zidanem mostu.
23. maja: v Središču, Sv. Petru pod Sveto Goro, Martjancih.
24. maja: v Novi vasi, Ormožu, Mariboru, Dolnji Lendavi.
25. maja: v Mali gori pri Kočevju, Mengšu, Radečah pri Zid. mostu, Svetini, Št. Gotardu, Slov Konjicah, Gor. Radgoni, Vitanju, Celju, Trbovljah, Kotljah, Podčetrtku v Varačih.
26. maja: v Turnišču.
27. maja: v Gor. Logatcu, Mariboru, Žežemberku.
28. maja: v Brežicah, Celju, Trbovljah, Puconcih.

TISKOVINE
vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, vezbarni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Velika zaloga **umetnih gnojil:** superfosfata, kalijeve soli, apnenega dušika, nitrofoskala (mešano gnojilo),
semen: lucerne, črne detelje, pese, travnih semen itd. pri

»EKONOMU«
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**
Telefon št. 28-47 Rač. poš. hran. št. 14.257 Brzjavi: Kmetiskidom
Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Novi vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Umetna gnojila

povečavajo dohodke in prinašajo kmetu velike koristi.
Zahtevajte prospekte in ponudbe od proizvajalcev:

„Zorka“ d. d. Beograd
(tvornice v Subotici in Sabcu)

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

Tvornica za dušik, d. d. Ruše

La Dalmatienne, Split

Kalium-meta-bisulfit

znamke „VINOBRAN“ je nenadkriljivo sredstvo za zdravljenje vina, mošta in drugih vinskih napak.
Zažveplanje in pretakanje vina ni več potrebno.

Zahtevajte brezplačni vzorec in prospekte.

„Zorka“ d. d. Beograd

Kralja Aleksandra ulica 70

(tvornice v Subotici in Sabcu)